

Stručni skup za stručne suradnike knjižničare pripravnike

Zagreb, 30. studenog 2017.

Esej na stručnom ispitu stručnih suradnika knjižničara

Mr. sc. Jasna Koščak

Esej (engl. essay, franc. essai: pokušaj),
*prozna književna vrsta po tematici bliska raspravi ili
znanstvenom tekstu, po stilskim sredstvima srodna beletristici.*

(Hrvatski enciklopedijski rječnik. 2002. Novi Liber. Zagreb.)

- ogled
- književno-znanstvena vrsta
- obraća se neposredno obrazovanomu čitatelju
- prototipovi eseja: neka Platonova, Senekina, Horacijeva i Ciceronova djela
- Michel de Montaigne, francuski renesansni pisac i mislilac, *Eseji*, 16. stoljeće

Kompozicija eseja

- trodijelna struktura:

UVOD

RAZRADA

ZAKLJUČAK

UVOD

- jezgrovit, sažet, zanimljiv
- iznošenje neke osnovne tvrdnje, stava, mišljenja koje će se razrađivati
- kratak opis zadatka, problema ili sadržaja u razradi
- najavljuje temu eseja i plan razrade
- uvodom se još ništa ne dokazuje.

RAZRADA (središnji dio)

- središnji, najopsežniji i najvažniji dio
- tema se postupno razrađuje, propitkuje, objašnjava iz zadane točke gledišta
- dokazivanje (argumentiranje),
parafraziranje, navodi (citati),
uspoređivanje
- dijelovi rada mogu se grupirati u podcjeline (ulomke).

ZAKLJUČAK (završni dio)

- sažeto iskazivanje stavova i spoznaja proizašlih logičkim rasuđivanjem iz razrade
- zaključak kojim se tvrdnja potvrđuje
- može sadržavati osobni stav o izabranoj temi.

PLAN ISTRAŽIVANJA TEME I PLAN PISANJA ESEJA

1. Temeljito analizirati i propitati temu

- (Što? Kako? U kojoj mjeri? Zašto? Kojim postupcima? Kada? Gdje? Tko?...)
- bilježenje ključnih pojmova, ideja i misli, natuknica
- odabiranje i strukturiranje problematike.

2. Prisjetiti se izvora znanja

- (primarna i sekundarna literatura iz metodike, knjižničarstva, informacijskih znanosti, povijesti knjižničarstva)
- argumentiranje stavova, tvrdnji, promišljanja

3. Sastaviti plan eseja

- skicirati uvod, razradu, zaključak

4. Napisati detaljnu razradu

- ponovno pročitati koncept, provjeriti odabrane argumente
- grupirati pitanja prema problemima koje postavljaju
- velike cjeline podijeliti na podcjeline (ulomke).

5. Napisati uvod i zaključak

**6. Pročitati esej i ispraviti
pogreške**

**7. Prepisati esej čitko i
uredno**

Što pristupnik mora znati, razumjeti i moći učiniti kako bi uspješno napisao pisani uradak – esej:

- sadržajno, smisljeno i logično oblikovati vezani tekst i odgovoriti na zadanu temu služeći se različitim postupcima oblikovanja teksta
- obrazložiti tvrdnje
- iskazati poznavanje primarne i sekundarne stručne literature
- pisati esejistički prikladnim stilom i rječnikom
- primjenjivati norme hrvatskoga standardnoga jezika
- napisati esej u zadanome vremenu
- pisati čitko i uredno.

Temeljne sestavnice vrednovanja eseja

1. Poznavanje i razumijevanje odabrane teme

- razumjeti i problematizirati odabranu temu
- potkrijepiti tvrdnje stručnom literaturom citatom, parafrazom, osobnim stavovima i iskustvom
- sintetizirati argumente i stavove.

2. Povezanost teksta

- sadržajno oblikovanje i kompozicijska cjelovitost (uvod, razrada, zaključak)
- smislenost i logičnost
- prikladan stil (znanstveni i književnoumjetnički stil).

3. Uporaba hrvatskoga standardnoga jezika

- pravopisna točnost
- morfološka točnost
- sintaktična točnost
- leksička točnost (funkcionalan izbor i uporaba riječi i izraza).

Primjer opisne ocjene rada:

Položio/ položila

Nije položio/ nije položila

- U radu je ostvarena kompozicijska cjelovitost. Uz naznačene propuste pripravnica iskazuje poznavanje temelja hrvatske pravopisne i gramatičke norme. Izostali su argumentirani stavovi te smislenost i logičnost u povezivanju tvrdnji koje su iznesene osiromašenim leksikom.

Učestale pogreške koje se javljaju na ispitima.

Uporaba spojnih riječi (tekstnih konektora):

- za proširenje dokaza i misli: kao dodatak, slično, također, osim toga, nadalje uz to, uostalom, k tomu...
- za suprotstavljavanje dvaju gledišta: ipak, međutim, suprotno od, s obzirom na to, da dok, uzevši u obzir da, dok naprotiv, unatoč tomu, s druge strane...
- za potkrepljivanje argumenata ili davanje primjera određenog mišljenja ili stava: na primjer, u ovom primjeru, potanko, iscrpno, s pojedinostima, napose, primjerice...
- za zaključivanje glavne tvrdnje ili misli u nekom odjeljku ili u radu: kao zaključak, ukratko, kao rezultat, zbog toga, rezimirati, sažeti nešto, može se zaključiti, završno...

- **Riječi iz kolokvijalnoga govora i žargonizmi ne smiju se unositi u tekst.**
- **Izbjegavati pisanje kratica, navoditi punu riječ: *npr. umjesto na primjer***
- **Brojeve valja pisati slovima: jedan, dva (ne 1, 2)**
- **Izbjegavati puko nabrojanje stručnih pojmova bez povezivanja i argumentiranja.**

- **Uporaba krnjeg futura I.**

Nepravilno: će učit

Pravilno: će učiti / učit će

- **Akuzativ odnosne zamjenice za neživo.**

Nepravilno: *...plan rada **kojeg(a)** je napisao...*

Pravilno: *...plan rada **koji** je napisao...*

- **Uporaba aorista pomočnoga glagola biti.**

Nepravilno: *Rado **bi** te vidjela. Mogle **bi** zajedno ispravljati učeničke radove.*

Pravilno: *Rado **bih** te vidjela. Mogle **bismo** zajedno ispravljati učeničke radove.*

- **Uporaba čestice li u pitanjima.**

Nepravilno: ***Da li*** si naznačila glavnu problematiku?

Da li bi mi htjeli...?

Pravilno: ***Jesi li*** naznačila glavnu problematiku?

Biste li mi htjeli...?

- **Uporaba prijedloga s/sa u instrumentalu.**

Nepravilno: ...*s tim nastavnim metodama*...

Pravilno: ...*tim nastavnim metodama*... (sredstvo – bez prijedloga)

Nepravilno: *Razgovaram sa učenicima.*

Pravilno: *Razgovaram s učenicima.*

(sa / s, š, z, ž)

- **Uporaba prijedloga kroz.**

Nepravilno: ***Kroz*** učenje postajemo bolji.
Kroz literaturu saznajemo...

Pravilno: *Učenjem* postajemo bolji.
Proučavajući literaturu...

(prijedlog kroz označava kretanje – ne valja ga upotrebljavati kao sredstvo)

- **Uporaba prijedloga nasuprot, unatoč, usprkos.**

Nepravilno: *Uspjela je usprkos poteškoća.*
(genitiv)

Sjedi nasuprot nje.

Pravilno: *Uspjela je usprkos poteškoćama.*
(dativ)

Sjedi nasuprot njoj.

- **Uporaba brojevnih priloga.**

Nepravilno: *Danas je došlo **oko desetak** učenika.*

Pravilno: *Danas je došlo **oko deset** učenika.*
*Danas je došlo **desetak** učenika.*

(pleonazam – izricanje jednog istog sadržaja istodobno dvama izrazima)

- **Uporaba izraza no, medutim.**

Nepravilno: *Napisala sam zadaću, **no medutim** zaboravila sam je.*

Pravilno: *Napisala sam zadaću, **no** zaboravila sam je.*

*Napisala sam zadaću, **medutim** zaboravila sam je.*

(pleonazam)